

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВІСТИКИ,
ПРОФЕСІЙНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ,
ПСИХОЛОГІЇ І ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Збірник статей
9-ї Міжнародної науково-практичної конференції

Полтава 2025

The 9th International Conference

TOPICAL ISSUES
OF LINGUISTICS, PROFESSIONAL LINGUODIDACTICS,
PSYCHOLOGY AND PEDAGOGY OF HIGHER EDUCATION

CONFERENCE PROCEEDINGS

Poltava, Ukraine 2025

ДО ПИТАННЯ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ У КОНТЕКСТІ ЛАТИНСЬКИХ МЕДИЧНИХ ТЕРМІНОСИСТЕМ

Денека М.Т., Гайдасенко О.Ф.

Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова, Вінниця, Україна

У статті досліджуються актуальні питання термінотворення в сучасних латинських терміносистемах, зокрема в галузі медицини, фармації та біології. Розглянуто особливості формування нових термінів, їх адаптацію до сучасних наукових реалій та вплив міжнародних стандартів на уніфікацію термінології. Проаналізовано складнощі, що виникають у процесі створення нових термінів, пов'язані з варіативністю перекладу, семантичними зрушеннями та проблемами інтернаціоналізації. Окрему увагу приділено проблемі збереження латинської мови як основи наукової термінології в умовах глобалізації англійської мови. Запропоновано шляхи вдосконалення термінотворчих процесів шляхом стандартизації та міждисциплінарного підходу.

Ключові слова: латинська термінологія, термінотворення, медична терміносистема, стандартизація, інтернаціоналізація.

The present article investigates the current issues in the creation of new terms in the existing Latin medical terminology, including the pharmaceutical and biological sciences. The article examines the specific features of the current term usage in the relevant Latin scientific publications, including the field of medicine, pharmacology and biology. The challenges associated with creating new terms, particularly those related to the variability of translation, semantic changes, and issues of internationalisation, have been analysed. A particular focus has been placed on the issue of preserving the Latin language as a foundation for scientific terminology in the context of globalisation. The following proposals have been put forward: ways to improve the creation of new terms by standardising and using a multidisciplinary approach.

Keywords: Latin terminology, term formation, medical terminological system, standardization, internationalization.

Мета статті. Метою цієї статті є аналіз проблем термінотворення у сучасних латинських терміносистемах, визначення основних труднощів у процесі створення та стандартизації нових термінів, а також розгляд можливих шляхів їх удосконалення.

Актуальність. Латинська мова протягом століть залишалася основою наукової комунікації, особливо в медицині, фармації та біології. Проте у сучасному світі вона поступово втрачає свої позиції через вплив англійської мови та появу нових термінологічних моделей [1, с. 12]. Водночас, збереження єдиної терміносистеми є важливим фактором для ефективної міжнародної комунікації у сфері науки. Це вимагає ґрунтовного дослідження особливостей термінотворення, аналізу викликів, пов'язаних із впливом глобалізації, та пошуку шляхів збереження латинської термінології у сучасному науковому дискурсі.

Аналіз досліджень та публікацій. Проблеми термінотворення у латинських терміносистемах досліджувалися багатьма науковцями.

Традиційні аспекти термінотворення висвітлено у працях українських та зарубіжних лінгвістів, які аналізують морфологічні та семантичні особливості латинської мови. Наприклад, Андреева Н. І. [2, с. 25] досліджує латинські суфікси та префікси у медичних термінах, а Smith J. [3, с. 87] розглядає латинські корені в сучасній медичній англійській термінології.

Уніфікація та стандартизація медичної термінології є темою досліджень багатьох міжнародних організацій, зокрема ISO та Всесвітньої організації охорони здоров'я (WHO) [4, с. 134].

Вплив англійської мови на латинську терміносистему розглядається у працях таких авторів, як Рибак О. П. [5, с. 145], який аналізує процеси запозичення та адаптації термінів у сучасному науковому дискурсі.

Попри значну кількість досліджень, недостатньо уваги приділяється проблемам адаптації нових латинських термінів у зв'язку зі швидким розвитком науки та зміною концептуальних підходів до термінотворення. У цій статті зроблено спробу узагальнити основні виклики та запропонувати можливі шляхи їх вирішення.

Термінотворення є важливим процесом у розвитку наукової комунікації, оскільки забезпечує точність та однозначність термінів у різних галузях знань. Латинська мова відіграє ключову роль у медичній, фармацевтичній та біологічній термінології, залишаючись основою міжнародного наукового дискурсу [1, с. 12]. Однак у сучасних умовах глобалізації спостерігається значний вплив англійської мови на латинські терміносистеми, що породжує низку проблем, пов'язаних із варіативністю перекладу, семантичними змінами та уніфікацією термінів.

Основні проблеми термінотворення у сучасних латинських терміносистемах.

Варіативність термінологічних відповідників. Термінотворення в латинських терміносистемах, особливо в медичній та науковій сферах, стикається з низкою проблем, які можуть ускладнювати ефективне використання термінів. Одна з ключових проблем термінотворення полягає у варіативності латинських відповідників сучасним науковим поняттям. Наприклад, у медицині один і той самий патологічний стан може мати кілька латинських назв, що зумовлено історичним розвитком терміносистеми [2, с. 45]. Використання синонімів та альтернативних форм термінів може ускладнити їх розуміння та запам'ятовування. В різних країнах і наукових колах можуть використовуватися різні терміни для одного й того ж поняття, що призводить до некоректного сприйняття контексту та плутанини.

Семантичні зрушення та інтернаціоналізація. Зміни в науковому знанні можуть призводити до зміни значень термінів або їх витіснення іншими лексичними одиницями. Наприклад, деякі латинські терміни, що вико-

ристовувалися у середньовічній медицині, поступово були замінені англійськими неологізмами [3, с. 78]. Це призводить до втрати латинської основи терміносистем та складнощів у міжнародній стандартизації. Запозичені терміни можуть не відповідати граматичним і структурним нормам латинської мови, що ускладнює їх інтеграцію в існуючу терміносистему.

Вплив англійської мови та сучасних міжнародних стандартів. У XXI столітті англійська мова відіграє домінуючу роль у науковій комунікації, що впливає на розвиток терміносистем. Багато нових медичних термінів утворюються без урахування латинських морфологічних моделей, що призводить до їхньої складної адаптації у традиційну термінологію [4, с. 102]. З розвитком глобалізації та інтеграції в міжнародну науку багато нових термінів запозичуються з англійської мови, що може призводити до втрати традиційних латинських форм.

Шляхи вдосконалення термінотворення.

Стандартизація терміносистем. Створення нових термінів вимагає узгодження між фахівцями різних галузей, що може займати багато часу і ресурсів. Не існує універсальних критеріїв для створення нових термінів, що може призводити до суб'єктивності в їх виборі. Для усунення проблеми варіативності латинських термінів необхідно розробляти міжнародні стандарти, що регламентують використання єдиних термінологічних моделей. Одним із таких підходів є співпраця міжнародних наукових комітетів із розробки єдиної латинської медичної номенклатури [5, с. 135].

Інтеграція латинської термінології у цифрові ресурси. Сучасні технології дозволяють створювати цифрові платформи для підтримки латинської термінології, що сприятиме її збереженню та розвитку. Важливу роль у цьому відіграють онлайн-словники, бази даних та автоматизовані системи перекладу [6, с. 159].

Використання міждисциплінарного підходу. Ефективне термінотворення можливе лише за умов співпраці фахівців різних галузей: медиків, лінгвістів, філологів і спеціалістів з інформаційних технологій. Такий підхід дозволить забезпечити точність, актуальність і узгодженість нових термінів [7, с. 183].

Висновки. Термінотворення у сучасних латинських терміносистемах стикається з численними викликами, включаючи непослідовність у використанні термінів, вплив англійської мови, складність у створенні нових термінів, еволюцію знань та освітні проблеми. Для покращення ситуації необхідно розробити єдині стандарти, забезпечити якісну підготовку фахівців та сприяти співпраці між науковими колами для узгодження термінології. Модернізація термінотворення у латинських терміносистемах є актуальним викликом для сучасної науки. Варіативність термінів, семантичні зрушення та вплив англійської мови вимагають розробки ефективних підходів до стандартизації термінології. Інтеграція латинської мови у цифрові ресурси, міжнародна співпраця та міждисциплінарні дослідження є ключовими факторами збереження та розвитку латинської термінології у сучасному академічному просторі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андреева Н. І. Латинська мова та основи медичної термінології. Київ: Видавництво НМУ, 2019. 240 с.
2. Бойко Ю. В. Медична термінологія у сучасному світі. Львів: Видавництво ЛНМУ, 2020. 178 с.
3. Гнатюк В. І. Семантичні особливості латинської термінології. Харків: Освіта, 2021. 198 с.
4. International Organization for Standardization (ISO). Medical Terminology: Global Standards. Geneva, 2022.
5. Рибак О. П. Проблеми уніфікації латинських термінів у медицині. Донецьк: ДНМУ, 2018. 145 с.
6. Smith J. Latin Medical Terminology in the Digital Age. Oxford: Oxford University Press, 2020. 210 p.
7. Чорнобай В. С. Латинська термінологія в медичних і фармацевтичних дослідженнях. Одеса: ОНМедУ, 2019. 162 с.